

Jordbruksutskottets betänkande

1980/81:9

om prov rörande maskiners och redskaps miljöpåverkan

Motionen

Yrkande

I motion 1979/80:1381 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att statens maskinprovningar får i uppdrag att pröva maskiners och redskaps miljöpåverkan i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motivering

Statens maskinprovningar undersöker vid provning olika maskiners kvalitet och egenskaper. Däremot undersöks enligt motionen inte maskinernas miljöpåverkan. Det är angeläget att maskinprovningarna även undersöker hur en maskin eller ett redskap påverkar ogrässspridningen och därigenom föranleder en ökad eller minskad insats av kemiska bekämpningsmedel. Likaså är en belysning av skogsmaskiners miljöpåverkan angelägen.

Utskottet

Statens maskinprovningar handhar provning av maskiner och redskap för jordbruk, skogsbruk, trädgårdsbruk och mejerihantering. Maskinprovningarna skall prova maskiner och redskap som förekommer i allmänna handeln och i tryck lämna allmänheten noggranna upplysningar om deras beskaffenhet. På begäran skall de prova andra maskiner och redogöra för resultatet till den som begärt provningen. Maskinprovningarna skall tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar och verka för upplysning om ändamålsenlig maskinanvändning.

Enligt inhämtade uppgifter tillämpar statens maskinprovningar f. n. vid sin provning ett principprogram, som kan sammanfattas i fem punkter:

1. Bestämma maskinens avverkningsförmåga.
2. Prova kvaliteten på maskinens arbete.
3. Besvara frågan: "Vilken personal krävs för att använda maskinen i rationellt jordbruk?"
4. Prova maskinens hållbarhet, slitstyrka och driftsäkerhet.
5. Prova och bedöma samspelet mellan människa och maskin.

För jordbearbetningsmaskiner som plogar, kultivatorer och harvar

studerar maskinprovningarna under punkt 2 i ovanstående program hur den provade maskinen påverkar och oskadliggör ogräs på de fält som används för provning. Även vid provning av såmaskiner uppmärksammas jordbrukets problem med ogräsförekomst.

När det gäller skördetröskor och andra skördemaskiner uppger man sig f. n. varken ha kunskaper eller metoder för en meningsfull provning av maskinernas inverkan på ogrässpridningen. Forskningsresultat visar nämligen att mellan en fjärdedel och hälften av ogräsfröna faller till marken redan innan kulturväxten nått skördetröskemognad.

Problemet med tunga skogsmaskiners skadeverkan i skogsmiljön bedömer maskinprovningarna som komplext och ej kartlagt. Vissa försök har dock nyligen utförts för att anvisa annan teknik främst för det lilla och medelstora skogsbruket.

Utskottet vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på att såväl lantbruksuniversitetet som andra institutioner och industrin f. n. bedriver forsknings- och utvecklingsarbete för att få fram mer miljövänlig teknik i jord- och skogsbruket. Bl. a. pågår beträffande jordbruket försök med tätare radavstånd vid sådden resp. tidigarelagd tröskning i ogräsbekämpande syfte. I skogsbruket provas lättare typer av processorer m. m.

I detta sammanhang bör uppmärksammas att 1979 års hästutredning nyligen har lagt fram förslag om utveckling av hästdrivna kör- och lastningsredskap. Enligt utredningens bedömning skulle hästen kunna vara ekonomiskt konkurrenskraftig vid vissa typer av skogsbruk.

Utskottet vill för sin del framhålla det angelägna i att största möjliga hänsyn tas till miljöaspekterna inom jord- och skogsbruket liksom inom andra näringar. Maskinprovningen ger, som motionärerna framhåller, en värdefull upplysning till landets lantbrukare vid val av maskiner för jord- och skogsbruk. Utskottet vill gärna peka på att det i och för sig är önskvärt att maskinernas miljöpåverkan vägs in i bedömningen som ett led inom samtliga de olika programpunkter som följs vid provningen.

Vad i det föregående redovisats ger vid handen att det på olika håll pågår ett aktivt forsknings- och utvecklingsarbete för att i högre grad än hittills anpassa jord- och skogsbrukets metoder och teknik efter miljökraven. Bl. a. framgår att statens maskinprovningar vid provning av maskiner i viss utsträckning även uppmärksammar maskinernas miljöeffekt. Utskottet finner anledning utgå från att maskinprovningarna även i fortsättningen kommer att inom ramen för tillämpat provningsprogram beakta nu berörd aspekt på maskinanvändningen. Något särskilt påpekande härom från riksdagens sida förefaller inte nödvändigt.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet sig inte böra påfordra någon riksdagens ytterligare åtgärd med anledning av förevarande motionsyrkande.

Utskottet hemställer därför
att riksdagen lämnar motion 1979/80:1381 utan ytterligare
åtgärd.

Stockholm den 18 november 1980

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c)*, Arne Andersson i Ljung (m), Maj Britt Theorin (s)*, Börje Stensson (fp), Åke Wictorsson (s)*, Sven Eric Lorentzon (m)*, Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Esse Petersson (fp), Lennart Brunander (c), Wivi-Anne Radesjö (s)*, Martin Segerstedt (s)*, Ingvar Eriksson (m)* och Jan Fransson (s).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

